

Asia: VN/15371/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ehdotuksilla pannaan täytäntöön RED III -direktiivin edellyttämiä muutoksia uusiutuvan energian tuotantolaitosten ja niiden lupamenettelyjen osalta. Lisäksi luonnos sisältää säännökset niin sanottujen nopean kehittämisen alueiden nimeämisestä ja alueilla sovellettavasta menettelystä. Lain perustelujen mukaan ensivaiheessa alueita olisi tarkoitus nimetä aurinkoenergian tuotantoa varten. Tätä voidaan pitää kannatettavana, sillä aurinkoenergiahankkeet ovat käynnistyneet nopeasti ja hankkeiden määrä on jatkuvassa kasvussa. Toisaalta aurinkoenergiahankkeisiin liittyy selkeää tiedon- ja sääntelynpuutuetta, sillä valmiita hankkeita, valtakunnallisia ohjeita, vakiintunutta soveltamiskäytäntöä ja oikeuskäytäntöä alalta ei ole vielä muodostunut.

Perusteluissa on todettu, että nopean kehittämisen alueiden nimeämisellä ei olisi tarkoitus puuttua kunnan alueidenkäyttöä koskevaan oikeuteen. Kunnat voisivat siten jatkossakin päättää kaavoittaa tai olla kaavoittamatta kyseessä oleville alueille kyseistä uusiutuvan energian tuotantomuotoa. Kuntien kaavoitusmonopolin turvaamisesta huolimatta Hämeen ELY-keskus pitää tärkeänä, että maankäytölliset seikat huomioidaan ja kunnat tarkoituksenmukaisilta osin otetaan mukaan nopean kehittämisen alueiden nimeämisen valmisteluun.

Hämeen ELY-keskus kiinnittää huomiota siihen, että nopean kehittämisen alueiden nimeämisen valmistelua ja perusteluja ei juurikaan ole luonnoksessa käsitelty. Alueiden nimeämisen prosessi on syytä kuvata esitettyä tarkemmin, mahdollisesti jopa säätämällä asiasta lain tasolla.

Lupa- ja valvontaviraston on tarkoitus aloittaa toimintansa 1.1.2026 ja ensimmäisten alueiden tulisi olla nimettyinä 21.2.2026 mennessä. Perustelujen lain voimaantulosäännöksessä oikeutettaisiin [] ELY-keskus valmistelevaan pykälässä tarkoitettua päätöstä jo ennen pykälän voimaantuloa ja uuden

viraston toiminnan alkamista. Hämeen ELY-keskus pitää tärkeänä, että valmistelu aloitetaan hyvissä ajoin. Mahdollisimman hyvään lopputulokseen pääsemiseksi valmisteluun on syytä varata riittävät resurssit ja prosessin on syytä olla läpinäkyvä, osallistava sekä asiantunteva. Kyseessä on haastava kokonaisuus, joka vaatii runsaasti osaamista usealta eri alalta. Alueiden nimeäminen vaatii sekä kokonaistarkastelua että maakunta- ja jopa paikallistasolle ulottuvaa tuntemusta sekä kattavia selvityksiä valittavien alueiden osalta.

RED III direktiivin mukaisesti nopean kehittämisen alueilla toteutettavat alueen nimeämispäätöksessä määritettyjä ehtoja noudattavat hankkeet vapautettaisiin YVA-menettelystä sekä tarvittaessa Natura-arvioinnista. Toisaalta nopean kehittämisen alueiden nimeämisen reunaehtona on, että lähtökohtaisesti nimettäisiin ympäristövaikutusten näkökulmasta suotuisia alueita. Näin ollen oletettavaa on, etteivät hankkeet ainakaan kovin usein kuuluisi YVA-menettelyn tai Natura-arvioinnin piiriin. Joka tapauksessa menettely ennakoimattomien haittavaikutusten selvittämiseksi (esitetty 14 d-f §) on erityisen tärkeä turvata. Tiedon epävarmuuden, saatavilla olevan tiedon kehityksen, hankkeiden ympäristövaikutuksia koskevan tiedon lisääntymisen sekä ympäristöllisten olosuhteiden muuttumisen vuoksi kaikkia haittavaikutuksia ei välttämättä ole mahdollista tunnistaa ennakkoon ympäristöarvioinnin osana. Uusiutuvan energian tuotantolaitosten toteutumisen on joka tapauksessa perustuttava ajantasaiseen tietoon ja parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan.

Varis Ilona
Hämeen ELY - Ympäristöyksikkö